

ارمغان حجاب

آیا حجاب محدودیت است؟
پاسخ به پرسش‌هایی درباره حجاب و حضور زنان در جامعه

۱۴

برداشت‌های اشتباه از حجاب در ایران

نکته‌هایی درباره بدحجابی؛ از گشت‌ارشاد تا سوءاستفاده‌های سیاسی

۱۶

پنجشنبه ۱۵ دی ۱۴۰۱ | ۱۲ جمادی الثانی ۱۴۴۴ | سال سی و یکم | شماره ۸۶۸۲۰

همیشه زندگی

عکس: همشهری/محمد عباسی نژاد

پرونده‌ای برای مرور شبهات و سوالات مربوط به حجاب

پاسخ به ۴۰ شبهه مهم حجاب

۱ فلسفه حجاب در اسلام چیست؟

فلسفه پوشش در مکتب اسلام چند چیز است. بعضی از آنها جنبه روانی دارد و بعضی جنبه خانوادگی و بعضی دیگر جنبه اجتماعی و بعضی مربوط است به بالا بردن احترام زن و جلوگیری از ابتذال. در اینجا به چند نمونه از آنها اشاره می‌شود.

۱- ارزش احترام زن مسلمان در جامعه مساوی با عفت و حیاست و داشتن پوشش، او را محترم داشته، از نگاه‌های ناپاک و آلوده مصون می‌دارد و مقامی ارزشمند و جایگاهی والا برای او به ارمغان می‌آورد. ۲- حضور بانوان در محیط کار و فعالیت، همراه با پوشش مناسب، آنها را از تعرض نامحرمان حفظ کرده و سبب می‌شود با امنیت و آرامش خاطر به انجام وظایف بپردازند. در فضایی که معاشرت زن و مرد آزاد باشد، فساد و بی‌بندوباری رشد کرده و به ضعف و رکود فعالیت‌های اجتماعی می‌انجامد. اسلام می‌خواهد اجتماع مرکز کار و فعالیت باشد برخلاف سیستم غربی که می‌خواهد کار و فعالیت را با لذت‌جویی‌های جنسی همراه کند.

۳- امنیت و آرامش روانی و مصونیت در برابر طمع‌ورزی‌های هوس‌پازان یکی دیگر از انگیزه‌های حجاب است. در صدر اسلام بعضی از زنان بی‌بند و بار بودند و نسبت به پوشش و حفظ حجاب اعتنا نمی‌کردند، خداوند حکیم دستور داد که زنان مؤمن و پاکدامن حجاب خود را کاملاً رعایت کنند تا بانوان با عفت و پاکدامنی از زنان بدحجاب و آلوده مشخص شوند. وقتی زن کاملاً خود را بپوشاند و با پاکدامنی در جامعه ظاهر شود، دیگر چشم‌ها به طرف او خیره نخواهد شد و از خطرات در امان خواهد ماند.

چرا زنان ایرانی باید حجاب اجباری داشته باشند؟ مگر قرآن نمی‌گوید «لا اکره فی الدین» پس چرا اجبار می‌کنید؟ برخی به حجاب اعتقاد ندارند و نمی‌خواهند حجاب داشته باشند. حتماً در خصوص این آیه شریفه زیاد شنیده‌اید اما معنایی که از این آیه مشهود است، دقیق نیست. این آیه شریفه به معنی عدم وجود اجبار و اکراه در پذیرش دین است. اما وقتی کسی وارد دین شد، رعایت قوانین آن برای او لازم است و نمی‌تواند بخشی از آن را انتخاب کرده و بخش دیگر را رها کند. از طرف دیگر احکام اسلامی دو جنبه دارند، جنبه فردی و جنبه اجتماعی. حجاب هم مانند دیگر واجبات دینی بر همه مسلمانان واجب است اما اجباری در اجرای آن در حوزه فردی وجود ندارد. مثلاً اگر کسی در خانه خود یا میهمانی خصوصی، در جلوی نامحرم، حجاب نداشته باشد گناه کرده است اما کسی از او بازخواست نمی‌کند. مانند کسی که واجب مهمی مانند نماز را ترک کند. اما در جایی که امور جنبه اجتماعی پیدا می‌کند وضع فرق می‌کند زیرا کارهای ما فقط به خود ما مربوط نمی‌شود و روی دیگران و جامعه هم اثر می‌گذارد.

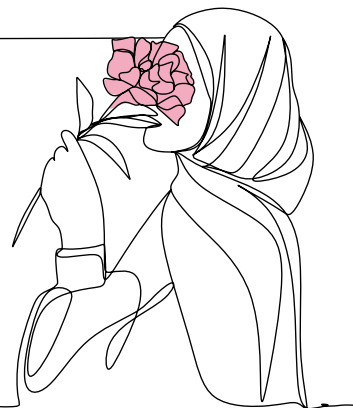
از این بحث که بگذریم اولاً چه کسی گفته ما در کشور حجاب اجباری داریم؟ حجاب تعریف دارد حجاب یعنی آن چیزی که اسلام مشخص کرده است. یعنی یک تار موی یک زن نباید بیرون باشد، مچ دستش و ساعد دست نباید دیده شود، حلال کمری از مو دیده شد آیا پلیس او را می‌گیرد؟! در کشور ما حجاب اجباری نیست بلکه پوشش اجباری است. بین حجاب اجباری و پوشش اجباری تفاوت زیادی وجود دارد. در تمام دنیا پوشش اجباری است. همین خانمی که چند وقت پیش در هلند کشف حجاب کرد چرا پایین‌تنه‌اش را برهنه نکرد؟! چون طبق قانون هلند اگر پایین‌تنه‌اش را کامل برهنه می‌کرد، مرتکب جرم شده بود و دستگیر می‌شد. پس این یعنی در هر کشوری به یک اندازه‌ای پوشش اجباری وجود دارد. هیچ کشوری نمی‌باید که اجازه دهند خانم‌ها در خیابان، مدرسه و دانشگاه لخت مادرزاد راه بروند.

به عنوان مثال اردیبهشت امسال دختر خانم‌های دبیرستانی در کانادا به خاطر پوشش زیادی در مدرسه اعتراض کردند، پلیس هم وارد شد و دستگیرشان کرد. در همه جای دنیا پوشش وجود دارد و به کسی اجازه نمی‌دهند با هر پوششی راه بروند، پس حداقل پوشش همه جا وجود دارد. می‌گویند شاید یکی اعتقاد به حجاب نداشته باشد. مگر ملایتا ترامپ یعنی همسر ترامپ به حجاب عقیده دارد؟ پس چرا وقتی به واتیکان می‌رود روسری سر می‌کند؟! مگر ما کسی را به‌زور مسلمان کردیم؟! در کشور باید قوانین اجرا شود. معنی لااگره فی الدین این است که «فکار برخلاف افعال، قابل اجبار نیست» یعنی شما نمی‌توانید فکر یک نفر را به اجبار تغییر بدهید، چرا؟ چون در ادامه آیه آمده: «قد تبین الرشد من الغی» باید تبیین شود. در تمام دنیا قانون وجود دارد مثلاً یک دامه اجازه ندارد در دانشگاه پنسیلوانیا با کفش پاشنه بلند وارد دانشگاه شود، اینکه به اسلام ربطی ندارد قانون است. پس قانون وجود دارد و ربطی به لااگره فی الدین ندارد. به همین دلیل است که در همه کشورها قوانین اجباری برای پوشش وجود دارد. فقط مسئله این است که مقدار این پوشش متفاوت است چرا که پوشش هر فرد در اجتماع و کوچه و خیابان، روی دیگر افراد هم تأثیر می‌گذارد. بنابراین چیزی به نام حجاب اجباری وجود ندارد و آنچه در بخش اجتماعی مطرح است پوشش الزامی است که در همه کشورها وجود دارد و طبیعتاً در کشور ما با اکثریت جمعیت مسلمان، مبنای این قانون پوشش، قوانین اسلامی هستند.

۲ چرا کشورهای مسلمان مثل امارات، عربستان و... حجابشان اختیاری است؟

اولین نکته این است که بداند بین کشور مسلمان و کشور دارای حکومت اسلامی تفاوت وجود دارد. ما کشورهای مسلمان زیادی داریم اما کشورهای اسلامی زیادی نداریم. کشور اسلامی یعنی کشوری که بر اساس قوانین اسلام اداره شود. در میان کشورهای اسلامی هم وضع متفاوت است. یعنی برخی کمتر به قوانین اسلامی پایبند هستند و برخی بیشتر. اجازه دهید به یک داستان جالب اشاره کنم. یکسری از شخصیت‌های فرهنگی تعریف می‌کرد روزی در قاهره، پایتخت مصر سوار تاکسی شده بودم. راننده از من پرسید اهل کدام کشور هستید؟ گفتم خودت حدس بزن. اسم برخی کشورها مثل لبنان و عراق را برد. جواب منفی دادم و به او گفتم من اهل اسلامی‌ترین کشور دنیا هستم. راننده بلافاصله به سمت من برگشت و گفت ایرانی هستی؟ جالب اینجاست که مصر خودش یک کشور اسلامی است. اینکه اثرات حفظ حجاب در ایران، نسبت به کشورهای غربی و اسلامی چه بوده است را نیز می‌توان در آمار مربوط به جایگاه خانواده، امنیت، بهداشت، تحصیلات و... برای خانم‌ها مقایسه کرد.

هر کسی مختار است سبک پوشش خود را انتخاب کند و ما باید به

۴ جمهوری اسلامی با حجاب زنان چه کار دارد؟

به نظر شما چرا جمهوری اسلامی باید روی حجاب افشاری کند و برای آن این قدر توهین بشنود و هزینه بدهد؟ آیا راحت‌تر نیست که پوشش و سایر محدودیت‌ها در روابط را آزاد کند و اجازه دهد مردم در این لذت‌های مادی غرق شوند و دیگر کاری به حکومت نداشته باشند؟ تمام نظام‌های سیاسی دنیا نفع خود را در این می‌بینند که مردم و به‌خصوص جوانان در سرگرمی و لذت‌های جنسی غرق باشند و در عوض خودشان به حکومت خود ادامه دهند، اتفاقی که در کشورهای غربی رخ داده است. جمهوری اسلامی نیز اگر صرفاً حفظ قدرت و حکومت برایش مهم باشد، راحت‌ترین کار همین است! اما از آنجایی که کرامت انسانی و رشد استعدادها برای جمهوری اسلامی مهم است، روی این اصل ایستاده است و برای آن هزینه می‌دهد و شهید تقدیم می‌کند. برای روشن شدن اهمیت این اقدام، کافی است به سند زیر دقت کنید:

در سال ۲۰۰۱، شاهزاده بندر بن سلطان، سفیر عربستان سعودی

۳ مگر می‌شود به زور کسی را وادار به رعایت حجاب کرد؟

حجاب یکی از احکام الهی و یکی از قوانین کشور است. در محیط‌های خصوصی، حجاب یک مسئله بین هر فردی با خداست اما در فضای عمومی اجتماع، دیگر مسئله فرق می‌کند. همانطور که رعایت بقیه قوانین برای همه لازم است، حجاب هم باید در کوچه و خیابان رعایت شود. حجاب چه تفاوتی با دیگر قوانین مثلاً قوانین راهنمایی و رانندگی دارد؟ مثلاً هر کسی بگوید مگر به‌زور می‌شود پشت چراغ‌قرمز ایستاد؟ من دلم می‌خواهد همیشه از چراغ‌قرمز عبور کنم. یا حتی در مورد همین قوانین پوشش، یک آقا بگوید من می‌خواهم بدون پیراهن در خیابان‌ها راه بروم و به‌زور نمی‌شود پیراهن تن کسی کرد. اگر این منطق در همه ابعاد زندگی جاری شود، به‌نظر شما زندگی اجتماعی ما چه وضعی پیدا می‌کند؟

۳

در واشنگتن، در گفت‌وگویی که با نیویورک تایمز انجام می‌دهد، درباره مقایسه عربستان امروز و ایران زمان شاه می‌گوید دهه ۱۹۶۰، شاه ایران تعدادی نامه محرمانه به ملک فیصل پادشاه عربستان نوشت. وی در یکی از آنها نوشته بود: برادر! از تو خواهش می‌کنم دست به مدرنیزاسیون بزن. درهای کشور خود را باز کن. آموزشگاه‌های مختلط پسران و دختران را باز بگذار. دیسکو برگذار کن. مدرن باش، وگرنه تضمین نمی‌کنم که بتوانی تاج‌وتخت خودت را نگه‌داری» یعنی همین کاری که امروز بن سلمان در عربستان انجام می‌دهد.

کسرت‌های مختلط و انواع برنامه‌های آزاد برای جوانان برگزار می‌کند تا دیگر کسی به اقدامات جنایتکارانه او مانند حمله به یمن یا اعدام بیش از ۸۰ جوان معترض در یک روز و یا قتل شیعیان توجه نکند. در پایان خوب است به محیطی که محمدرضا پهلوی در جامعه برای مشغول کردن جوانان به فساد و بی‌بندوباری ایجاد کرده بود اشاره کنیم. این اعداد در ستون صفحه آمده است.

۴۸ هزار زن در سال ۱۳۵۵، دانشجوی بودند.

۸۰۰ باب مغازه

مشروبات فروشی فقط در شهر تهران در دوران پهلوی بوده است.

۲۹۰ کتابخانه

تعداد کتابخانه‌های کل کشور در دوران پهلوی بوده است.

۴۰۰ هزار

بطری آلیومینیوم در شهر تهران در دوران پهلوی مصرف می‌شده است.

۲۳۳ دانشگاه

تعداد دانشگاه‌های کشور (۲۳۳ دانشگاه) کمتر از یک‌پنجم تعداد خانه‌های فساد (۱۱۲۰ مرکز) بود که برخی از آنان در جهان سرآمد بودند. مانند کاباره شکوفه‌کویکی از کاباره معروف جهان بود.

۴۰ کارخانه

در دورانی که در ایران، به‌ندرت کارخانه‌ای دیده می‌شد، ۴۰ کارخانه تولید مشروبات الکلی وجود داشت که در ۸۰۰ مرکز فروش مشروبات عرضه می‌شد.

پیشینه

تاریخچه حجاب

آیا قبل از ورود اسلام به ایران هم حجاب در ایران وجود داشته است؟

هر موجودی دوست دارد آنچه را مالک است حفظ کرده و در مقابل متجاوزان از آن دفاع کند. این غریزه در شکل‌عالی‌تر در انسان وجود دارد و به صورت غریزه نوع‌دوستی، دفاع از عقاید، وطن و چیزهای بسیار دیگر، بروز می‌کند. حجاب نیز از همین غریزه‌هاست، لذا می‌بینیم انسان‌های اولیه و غارنشینان با برگ درختان و پوست حیوانات خود را می‌پوشاندند.

داستان آدم و حوا فطری بودن پوشش را ثابت می‌کند. قرآن می‌فرماید: «فلما ذاقا الشجره بدت لهما سوءه اتهما وطفقا یخصفان علیهما من ورق الجته» آنگاه که آدم و حوا از آن درخت ممنوعه چشیدند پوشش آن دو از بین رفت که به سرعت با برگ درختان خود را پوشاندند.

سرعت پوشش با برگ درختان بهشتی ولو به‌طور موقت بیانگر فطری بودن پوشش است، با پیشرفت زمان نوع پوشش هم عوض می‌شود تا به امروز که پوشش به‌گونه‌های مختلف وجود دارد. از نقوش هنرمانشی تصاویری به یادگار مانده که در آن زن‌های بومی، پوشش‌های جالبی دارند؛ پیراهن سبزه و بلند، دارای آستین پرچین و کوتاه، از زانو به پایین و دامن شرابه‌هایی که تا به مچ آویزان است.

این نقوش، تصویری از زن بومی ایران را نشان می‌دهد که از پهلوی بر اسب سوار شده و چادری مستطیل شکل روی سر و لباس خود افکنده است و زیر آن یک پیراهن، دامن بلند و زیر آن نیز پیراهنی دیگر و بلندتر تا مچ پا نمایان است.

زنان پارسی از نوع لباسی که مردان هخامنشی می‌پوشیدند نیز استفاده می‌کردند. این گفته را تصویر حک شده روی ظرف گلی، که امروز در موزه هرمیتاژ نگهداری می‌شود، تأیید می‌کند.

شکل این لباس از نظر دامن و بالاپوش به شکلی است که شانه و آستین آن چون مانند شل است، با هر اندامی متناسب است، و دامن نیز در صورتی که قد زن و مرد با هم اختلاف زیادی نداشت، مناسب بود. بنابراین لباس زنان این دوره یک لباس کاملاً پوشیده بوده است. علاوه بر اینها دقت در لباس ملی کشورهای جهان به خوبی ثابت می‌کند که حجاب در میان ملل جهان وجود داشته و از ابتکارات اسلام یا مختص چند کشور خاص نیست.

پس در واقع حجاب یک امر فطری است و پیش از اسلام نیز وجود داشته است. اما با ظهور اسلام تکمیل شده است. در فرهنگ مسلمانان پوشش از مهم‌ترین اعتقادات آنان به‌شمار می‌رود که به‌عنوان یک دستور دینی بر مسلمانان واجب شده و در آیات و روایات بسیاری بر آن تأکید شده است. داشتن حجاب و پوشیده بودن از نگاه دیگران نیاز به استدلال خاصی ندارد، ولی در محدوده این پوشش اختلاف نظر دیده می‌شود و ریشه این اختلاف، گاه در نوع نگرش اجتماعی است که جلوی ندای عفاف را می‌گیرد، و گاه در نفس سرکش انسان. انظر اسلام حجاب ریشه در عفاف و عفاف نیز ریشه در حیای نهفته در ضمیر انسان دارد. ولی متأسفانه مخالفان حجاب جهان، ز سستی کرده‌اند که جریان‌ت ظالمانه و با جاهلان‌های را علت پیدایش حجاب ذکر کنند تا به این نتیجه نزدیک بشوند که حجاب عملی جاهلانانه یا ظالمانه است. بعضی برای حجاب ریشه اجتماعی قائلند و بعضی ریشه اقتصادی مانند پدرشاهی و تسلط مرد بر زن مانند میل به ریاضت و رهبانی، پژوهش‌های فقهی زنان و خانواده زن و استثمار نیروی زن در جهت منافع اقتصادی مرد و برخی دیگر ریشه اخلاقی مانند حسادت و خودخواهی مردها را ذکر کرده‌اند.

ولی واقعیت این است که ریشه این پدیده را باید در یک تدبیر ماهرانه غریزی خود زن جست‌وجو کرد. عفاف، ستر، حیاء و پوشش تدبیری است که خود زن با یک نوع الهام برای گرانها کردن خود و حفظ موقعیت خود در برابر مرد به کار برده است نه در میل به ریاضت و نه حسادت و خودخواهی مردانه و نه پدرشاهی.

